

Traditie

“Het is altijd zo geweest”, kan men te horen krijgen wanneer men iets in twijfel trekt, dat voor vaststaand wordt aangenomen. Het is de mensen niet helemaal kwalijk te nemen. Verhalen die ons op de lagere school of zondagsschool ingeprent zijn, blijven meestal een leven lang hangen in ons geheugen. Wij gaan er algemeen vanuit dat hetgeen ons voorgehouden wordt, metterdaad op waarheid berust. Wie daaraan durft twijfelen wordt verdacht gehouden. Er zijn maar weinigen die zich verdiepen in de historische waarheid en werkelijkheid. Bovendien kan het heel gevaarlijk zijn zich daarin te verdiepen, mede doordat grote instituten gegroeid en gebouwd zijn op datgene wat men in het verleden voor waarheid hield. Wanneer men aan die waarheid gaat twijfelen, tast



men de fundamenten van het instituut aan, waarvan velen broodafhankelijk zijn. Het is een hachelijke onderneming zich te wagen op het terrein buiten de gevestigde instituten, waar weinig mensen zich durven wagen en er geen steun te verwachten valt. Toch zijn er altijd “waaghalzen” -die door de gevestigde instituten “kettters” worden genoemd- die zich buiten de poort begeven en in het open veld zoeken naar de werkelijkheid.

Mag men nog wel de waarheid spreken? Volgens Michiel de Ruyter (1672): *“Indien het hier in ‘t vaderland zoo gelegen is, dat men de waarheid niet mag spreken, zoo ist er ellendig gesteld; nochtans zal ik die spreken zoo lang als mijn oogen open staan.”*

Er zijn ongeveer 27.000 verschillende christelijke denominaties, die allen min of meer beweren dat zij alleen de “zuivere waarheid” bezitten. Allen hebben hun eigen rituelen en gebruiken, en wie het niet met hen eens is, wordt gemeden en soms in de banvloek gedaan. De vraag is echter wát nog waarheid is en wat nog zuiver is? Wat is de oorspronkelijke wil van Jahweh? De oud-christelijke leiders van de kerk hebben het wel geweten, daar zij al vanaf het begin van het geloof mysteries hebben gemaakt, om daarmee de massa's gelovigen te verwijzen naar de “eeuwige ondoorgrondelijke raadsbesluiten Gods”. Ergo, de mensen met een kluitje in het riet sturen!

De bekende theologen uit de eerste vier eeuwen na Christus wilden voor de geleerden van hun tijd het geloof verduidelijken met behulp van de Griekse filosofie. Op die manier ontstonden de dogma's en belijdenissen, die men uit het hoofd kon leren, zónder dat het een hartenzaak moest zijn. Wat heeft het christen-zijn vervolgens voor zin als het bestaat uit een uit het hoofd geleerd lesje, zónder de inwendige drijfkracht ervan die men ervaart? Wat hebben wij aan schone belijdenissen over Jesjoea die “eenswezens zou zijn met de Vader” zonder te weten of Hij historisch is?

Izaäk en het offer

Er zijn al heel wat spannende verhalen gelanceerd over Abraham, die een opdracht van de Godheid zou hebben ontvangen om zijn eigen zoon Izaak te offeren, op een plaats die hem zou worden aangewezen. Abraham zou Izaak genomen hebben en op een zelfgebouwd altaar hebben gelegd, om hem daadwerkelijk te offeren. Abraham zou een mes omhoog geheven hebben om Izaak te doden, waarna plotseling een stem uit de hemel gekomen zou zijn, waardoor Abraham verhinderd werd, zie wat de Staten Vertaling ons daarvan vertelt: Genesis 22:

7 Toen sprak Izaak tot Abraham, zijn vader, en zeide: Mijn vader! En hij zeide: Zie, hier ben ik, mijn zoon! En hij zeide: Zie het vuur en het hout; maar waar is het lam tot het brandoffer?

8 En Abraham zeide: God zal Zichzelf een lam ten brandoffer voorzien, mijn zoon! Zo gingen zij beiden samen.

9 En zij kwamen ter plaatse, die hem God gezegd had; en Abraham bouwde aldaar een altaar, en hij schikte het hout, en bond zijn zoon Izaak, en leide hem op het altaar boven op het hout.

10 En Abraham strekte zijn hand uit, en nam het mes om zijn zoon te slachten.

De latere leer van “verzoening door voldoening”, zoals breder door Anselmus uitgewerkt en overgenomen door bijna alle christelijke kerken, berust op het offer van Abraham.

Het betreft hier al een eerste misverstand dat Abraham zou offeren. Nee, het is Izaak die ging offeren, zie Verbondsboek (M. Wetberg) vertaling: *“Neem nu je enige en geliefde zoon Jitschak en begeef je op weg naar het gebied van Hammoria. Laat hem (dus Izaak) daar één van de bergen die Ik je aanwijs opgaan om er een voorzorgsoffer te brengen”.*

Het was voor Izaak het brengen van een voorzorgsoffer, een olá. Wij zullen er later breder op ingaan.

De Heidelbergse Catechismus stelt in Zondag 5 dat er **betaald** moet worden aan God, door onszelf of door een ander. Wij zouden in het krijt staan bij de Godheid -of wij het weten of niet- en zouden voor die schuld gestraft moeten worden. Dat is de leer van de zogenaamde “erfzonde”, zoals gelanceerd door Augustinus in de 5e eeuw.

Jesjoea zou voor ons zijn gekomen om in onze plaats te betalen, door aan een “kruis” (vloekhout) voor ons te sterven. Door Zijn offer-dood zou de Godheid bevredigd zijn en met ons verzoend.



Catechismus

Hier is in het geding de vraag wat vergelding inhoudt. Het gaat om betaling. Wanneer iemand nu niet heeft om te betalen, is men ertoe overgegaan om extra leed toe te voegen, zelfs wraak. De dader lijdt dan in ieder geval óók schade. Niemand heeft er verder iets aan, dan leedvermaak. Deze vergelding heeft echter niets te maken met terugbetaling of goedmaking. Vergelden is immers vergoeden, het weer goed maken, of ervoor boeten.

De H.C. gaat verder in Zondag 15 de zaak uiteen te zetten. Het lijkt erop dat de H.C. zich in de geest van de Bijbel, met name van Paulus, heeft uitgesproken. Wij zijn er van overtuigd dat Paulus zichzelf echter niet zou herkennen in deze stellingname. Paulus zegt nergens dat de dood van Jesjoea een betaling was voor onze zonden. Dat heeft men er wel van gemaakt. Paulus gebruikt het voorbeeld van een slaaf die door een ander vrijgekocht werd, maar men heeft hem in zijn beeldspraak misverstaan. In 2Cor.5:18-21 spreekt hij ook over verzoening. Alles lijkt er inderdaad op dat de dood van Jesjoea als offer een betaling is voor onze zonden ter verzoening. Dan verwijst men ons naar het paaslam. Echter, het paaslam dat geslacht werd was géén offerdier. Het werd geslacht om door de familiekring opgegeten te worden tijdens de sedermaaltijd. De paaslammeren werden niet op één van de altaren van Jahweh geofferd. Paulus kan deswege niet naar het paaslam hebben gewezen als een plaatsvervangend offer van Jesjoea. De vertaling van Romeinen 3:23-25 levert problemen op wanneer Paulus daar over verzoening zou spreken.

25 *Welken God voorgesteld heeft tot een verzoening, door het geloof in Zijn bloed, tot een betoning van Zijn rechtvaardigheid, door de vergeving der zonden, die te voren geschied zijn onder de verdraagzaamheid Gods;*

Er wordt alom gedacht dat het deksel dat op de verbondskist lag (de ark) “verzoendeksel” heette. Er staat in het Hebreeuws iets anders. Er staat kapporeth, dat betekent gewoon “deksel”, zonder meer. Tijdens Yom Kippoer gaat het niet om individuele of nationale verzoening, maar om reiniging. Grote Verzoendag is de jaarlijkse reinigingsdag voor heel het volk en de tempeldienst. Het deksel op de ark speelde hierbij een voorname rol. Eerst wordt het bloed van de geslachte stier op het deksel gesprenkeld door de Hogepriester, daarna het bloed van de geslachte bok.



De Verbondskist

Uit het ritueel op Yom Kippoer blijkt dat Jahweh niet een afschuwelijk mensenoffer eist, n.l. de dood van Zijn Zoon als betaling voor onze zonden. Zijn bloedstorting zou de verzoening der wereld zijn. Tijdens het ritueel op die dag werd er juist heel spaarzaam met bloed omgegaan, ter reiniging. Slechts 7x mocht de Hogepriester met één vinger het bloed sprengelen op het deksel van de verbondskist, dus heel weinig was reeds voldoende ter bedekking/reiniging. Bloed mag niet zo maar vloeien, zie Leviticus 17. De vraag is wat er in het ritueel van de Grote Reinigingsdag vergelijkbaar zou zijn met het offer of bloed van Jesjoea ter reiniging? Jesjoea zou in vergelijking staan met het deksel, het zogenaamde “verzoendeksel”. Maar daarop werd bloed gesprenkeld van twee verschillende dieren, wat de reiniging symboliseerde van de tempeldienst én van het volk, elk jaar opnieuw. Wanneer wij de belijdenis van het dogma der kerk lezen over de verzoening, zou bij Jesjoea in Zijn boodschap toch deze verzoening centraal moeten staan? Het gaat in Zijn boodschap niet in de eerste plaats om de reiniging, maar om het herstel van Gods koninkrijk en de leniging van menselijke noden. Nooit heeft Hij gezegd dat Zijn komst was om de mensen via Zijn offer aan het vloekhout met God te

verzoenen. Jesjoea leefde in de verwachting dat het Rijk Gods spoedig zou baan breken, Matth.10:23, maar ook dat duurt nu reeds 20 eeuwen!



De weggaande zondebok naar Azazel

Johannes wijst wel naar het Lam Gods, naar Zijn dood aan het vloekhout, als of dat een offerdood betreft. Door het bloed van dit Lam zouden de zonden van de wereld weggenomen zijn en zou de Godheid met ons mensen verzoend zijn. Johannes heeft hierbij niet naar het ritueel van Grote Verzoendag en het Paaslam verwezen. Op Grote Verzoendag ging het immers niet om een lam, maar om een stierkalf en een bok, de zondebok die de woestijn in werd gezonden, om de zonde van Israël weg te dragen, naar de plaats waar ze thuishoorde, Azazel, Lev. 16:20-22.

Van het paaslam lezen wij ook nergens dat het de zonde der wereld zou hebben kunnen wegdragen. De symboliek van de feesten wijst daarom niet naar “verzoening door voldoening”.

Het gaat om het leven van Jesjoea, om Zijn levenswandel, rechtvaardigheid, om een leven als offer, het Gode gehoorzaam zijn. Brandoffers konden Gode niet behagen, zie

Jesaja 1:11 Waartoe zal Mij zijn de veelheid uwer slachtoffers? zegt JHWH; Ik ben zat van de brandoffers der rammen, en het smeer der vette beesten, en heb geen lust aan het bloed der varren, noch der lammeren, noch der bokken.

Jeremia 7:22 Want Ik heb met uw vaders, ten dage als Ik hen uit Egypteland uitvoerde, niet gesproken, noch hun geboden van zaken des brandoffers of slachtoffers. En Psalm 51.

Hebreeën 10:8 Als Hij te voren gezegd had: Slachtoffer, en offerande, en brandoffers, en offer voor de zonde hebt Gij niet gewild, noch hebben U behaagd (dewelke naar de wet geofferd worden);

Het gaat vooral om het doen van de wil van Jahweh. Zie Ik kom om Uw wil te doen, etc. In Zacharia 8:16-17 gaat het om een rechtvaardig

leven. Een offerdier werd ook niet geslacht om de toorn van Jahweh te stillen over de zonden van het volk. Zoiets berust op heidens gedachtegoed, van een god die uit is op wraak.

Hebreeën 10:4 wijst aan dat het onmogelijk is dat het bloed van dieren zonden zouden wegnemen. De Bijbel laat ons geen systematisch opgebouwde leer van verzoening door voldoening zien. Het was de vroeg christelijke kerk die het nodig achtte om formules, dogma's en belijdenissen op te stellen als grenzen om iets af te bakenen. Wie het er niet mee eens was, gold als ketter en werd uitgeworpen. Op die wijze werd het geloof vastgemaakt aan menselijke voorschriften en regelgevingen.

De theologen der kerk vonden het nodig om de kerk te structureren, om de leer der kerk in duidelijke (?) formules samen te vatten en weer te geven. Op die wijze zijn de belijdenisgeschriften en dogma's ontstaan.



Men gaf voor dat het, ten behoeve van de eenheid, noodzakelijk was dat een ieder de opgestelde belijdenissen zou aanvaarden. Gelijktijdig met de kerken en kathedralen-bouw werd er een even zwaarwegend dogmatisch bouwwerk opgericht. Men dacht niet aan de “vader der gelovigen”, aan Abraham, die zónder dogma's en zonder Bijbel leefde, ons tot een voorbeeld. Het zijn juist de theologen van de vroege christelijke kerk die een

sluitend dogmatisch systeem bedachten, waarin de traditionele verzoeningsleer centraal staat. Volgens dit systeem zou éérst de zonde/het kwaad gestraft dienen te worden, en dán pas zou vergeving mogelijk zijn. Om de straf die wij verdiend hadden te dragen zou Jesjoea in het vlees gekomen zijn. Waar staat te lezen dat Hij de toorn Gods moest blussen? Waar staat dat Hij Zijn bloed vergoot om ons van zonden te reinigen? Moest er verzoening aangebracht worden door voldoening? Om welke verzoening en voldoening gaat het dan? Zo niet, zijn de Zondagen 1-6 van de H.C. dan wel in overeenstemming met de Schrift?

De traditionele verzoeningsleer stelt dat God de Vader Zijn eniggeboren Zoon tot Zaligmaker aanstelde, en dat Hij door het bloed van Zijn Zoon verzoend werd. Het problematische hierbij is, dat God hier de dood van Zijn Zoon eist om de schuld die de mensen hebben gemaakt te delgen. De bevrijding of verlossing van die schuld zou op Golgotha eens en voor altijd zijn geschied. De verzoening zit in deze visie verbonden aan schulddeging, niet aan vergevende liefde. De verzoening met ons mensen zou plaats hebben gevonden ongeveer 2000 jaar geleden, en niet nu met u of mij persoonlijk. Het is immers de liefde Gods die voortdurend vergeeft, meer dan 70 maal 7 maal, zodat verzoening in het heden plaats dient te hebben. En dat vindt het ook, zodra wij een gezalfde (christos) door het geloof zijn geworden.



Het Paaslam voorgesteld

Straffen en Vergelden

Vergelden is het weer goed maken in economische zin, dus relaties weer in evenwicht brengen. Wij weten dat Jahweh barmhartig is en niet met Zich laat sollen. Barmhartig is Jahweh, genadig, lankmoedig en groot van trouw. Hij bezoekt wel de schuld der vaders aan kinderen tot in het 3e en 4e geslacht. Met welk doel? Niet om ons te plagen, noch uit wraaklust, maar om tot inkeer te brengen, zodat een nieuw begin mogelijk is. Straf in dit opzicht is preventief, opdat het kwaad niet opnieuw plaatsheeft. Bezoeken dienen wij te nemen in de zin van "zien hoe het ermee gaat, met ons meeleven, erbij betrokken zijn".



Kaïn slaat Abel dood

Gerechtigheid zoals de H.C. het opvat staat lijnrecht tegenover barmhartigheid. Dat is geen Bijbels gegeven. Jahweh is barmhartig, en dat naar recht, niet tegenover recht. Het gaat Jahweh niet om ruwe wraak, om zinloos te straffen met geweld. Het gericht heeft een duidelijk doel. Jahweh kan en wil immers vergeven zelfs zónder offers, dat blijkt uit Psalm 32, 51, 103 en 130.

3 *Die al uw ongerechtigheid vergeeft, die al uw krankheden geneest;*
 8 *Barmhartig en genadig is JHWH, lankmoedig en groot van goedertierenheid.*
 9 *Hij zal niet altoos twisten, noch eeuwiglijk den toorn behouden.*
 10 *Hij doet ons niet naar onze zonden, en vergeldt ons niet naar onze ongerechtigheden.*

3 *Zo Gij, JHWH! de ongerechtigheden gadeslaat; JHWH! wie zal bestaan?*
 4 *Maar bij U is vergeving, opdat Gij gevreesd wordt.*
 7 *Israël hope op JHWH; want bij JHWH is goedertierenheid, en bij Hem is veel verlossing.*
 8 *En Hij zal Israël verlossen van al zijn ongerechtigheden.*

Jahweh eist niet eerst de dood van een mens ter bevrediging van Zijn rechtsgevoel. Jahweh kiest zelfs niet altijd voor de doodstraf van moordenaars. De doodstraf is immers geen echte straf, daar de dader erdoor wordt ontslagen om zijn verdiende loon te ontvangen. Kaïn als moordenaar werd niet gedood, maar werd juist door Jahweh via een teken in bescherming genomen. Wij zullen Genesis 9:6 dan ook anders dienen te lezen. Een



Moloch mensenoffers

brandstichter moet wel worden gestraft, maar niet door zijn woning waarin hij moet leven in brand te steken, dus oog om oog. Door de doodstraf zou de mens het recht op leven -dat een heilig iets is- verbeuren. Dat kan in geen geval. Jahweh heeft geen behagen in mensenoffers, hoe dan ook. Hij heeft lust in het leven van mensen dat kwaliteit heeft. Wraak lost niets op. Vergelding dan? Kennen wij nog wel vergeving? Zou het evenwicht van het aangedane onrecht slechts hersteld kunnen worden door het de daders flink betaald te zetten? Vergeten wij niet dat daders óók slachtoffers zijn. Laat hen hun misdaden onder ogen zien, opdat ze zich erover schamen. Breng hen tot schuldbelijdenis. Dat deed Jahweh bij Kaïn ook. Kaïn zag zijn schuld en verwijderde zichzelf van Adam en Eva om te gaan zwerven.

Wij lezen toch dat Jahweh aan Zijn verbond gedenkt als het volk zich schuldig kent. Hier geen offers. Vergelden is een daad die een vorm van geweld de ander aandoet. Vergeving is een scheppende daad, zonder geweld. Het is waar, bij ons mensen is vergevingsgezindheid vaak moeilijk, niet onvoorwaardelijk en definitief. Bij Jahweh is het definitief, om een nieuwe start mogelijk te maken. Vergeven én vergeten, niet meer gedenken. Zo is vergeving een soort kwijtschelding als eerste vereiste voor verzoening. Verzoening is het herstel van geschonden verhoudingen. Wanneer de daders (de tegenpartij) geen schuld erkent en belijdt, is vergeving moeilijk en niet op z'n plaats. David bekende oprecht zijn schuld, Psalm 51.

Bezien wij wat Het Boek des Oprechten over Izaak zegt, dan volgt daaruit -indien er juist is vertaald- dat Abraham opdracht zou ontvangen hebben van Jahweh om Izaak te offeren tot een brandoffer. Alleen de gedachte hieraan is reeds afschuwelijk en verwerpelijk. Abraham zou daarna in tweestrijd geraken, door zich af te vragen op welke wijze hij Izaak bij zijn moeder Sara vandaan zou kunnen nemen om hem te gaan offeren. Abraham bedenkt volgens het verhaal een leugen met een religieuze inslag en zegt tegen Sara dat hij Izaak bij Sem wil gaan brengen, opdat deze hem in de wegen van Jahweh breder zou gaan onderwijzen. Dat kon Sara niet afwijzen. Zij kon echter heel moeilijk afscheid nemen van Izaak. Vervolgens wordt in het verhaal satan ingevoerd als een oude man die tegen Abraham zegt: "Besef je wel dat deze zaak niet van Jahweh kan zijn? Want Hij zal een mens op aarde zoiets kwaads nooit aandoen, door te zeggen: Ga je zoon slachten". De satan als oude man wendde zich ook tot Izaak en daarna tot Sara met verzoeken, etc. Al met al, een dramatische opvoering van een verhaal dat de traditionele verzoeningsleer steunt, maar waarvoor géén Bijbels fundament bestaat.

Offers

Een offer kan nooit een wetsovertreding verzoenen, zowel niet van dier als van mens. Wetsovertredingen dienen veroordeeld te worden,



Het Paaslam

waarvoor genoegdoening noodzakelijk is. Verzoening door offerbloed valt daar niet onder. Mensenoffers werden wel door omliggende volkeren gebracht, zoals door de Phoeniciërs, maar niet door Israël. Er werd van Abraham dan ook geen mensenoffer gevraagd.

Het gaat om de reiniging en niet om verzoenen. Offers konden niets verzoenen. De offers wijzen wel op de mogelijkheid van overbrugging. Voor ons Israëlieten bestaat er géén mogelijkheid om door middel van offers of iets dergelijks de breuk te helen. De offers konden slechts heen wijzen naar de Hersteller van Jahweh, en naar onze begeerte tot herstel. De offers zélf herstellen echter niets! Door de offers konden geen zonden worden uitgedelgd (verzoend), ook niet plaatsvervangend. Zonden dienen te worden veroordeeld.

Ook het bloed van het Paaslam is niet bestemd om er verzoening mee te doen. Het bloed diende als kenteken, dat aldaar een Israëliet en zijn gezin woonde, en niet als teken van verzoening. Daardoor had de plaag (Verderfengel) geen toegang tot de woning.

Het Paaslam zelf had géén verzoenende functie, omdat het geen offerdier was, en ook niet bij een altaar werd geslacht en er daarna zou zijn opgelegd.. Verzoenen is n.l. iets toedekken. Wetsovertredingen mogen echter nooit worden toegedekt, maar dienen te worden gestraft (hersteld). Verzoening vindt slechts dan plaats waar wij in onwetendheid zonden hebben gedaan. De Grote Verzoendag is dan ook geen dag waarop voldoening voor openlijk begane zonden werd gedaan. Het was een dag ter reiniging van het heiligdom én van het volk, voor zonden die gedaan waren in het afgelopen jaar waarvan men geen weet had. Zulke zonden zijn er wel degelijk, gezien er geen mens leeft zonder zonden.

Wanneer wij -indien mogelijk- Micha 7:18vv en andere plaatsen in de Schrift onbevange lezen, dan zien we daar niet de God der christenen afgebeeld, maar de Bijbelse God die als volgt wordt omschreven:

Wie is een God gelijk Gij, Die de ongerechtigheid vergeeft, en de overtreding van het overblijfsel Zijner erfenis voorbij gaat? Hij houdt Zijn toorn niet in eeuwigheid; want Hij heeft lust aan goedertierenheid.

19 *Hij zal Zich onzer weder ontfermen; Hij zal onze ongerechtigheden dempen; ja, Gij zult al hun zonden in de diepten der zee werpen.*

20 *Gij zult Jakob de trouw, Abraham de goedertierenheid geven, die Gij onzen vaderen van oude dagen af gezworen hebt.*

En in Maleachi 3:17, lezen wij dat Jahweh Zijn volk verschoont, gelijk een vader zijn zoon verschoont.

Verzoenen

Hoe werden en worden zonden bedekt? Verzoenen is bedekken. Moest daarvoor het bloed van offerdieren vloeien? Wordt in Genesis 3:15 verwezen naar offerdieren of naar Jesjoea als offer ter herstel? Nee, hier geen voldoening door een dieren- of mensenoffer. Voldoening komt tot stand door het erkennen van schuld, zie Hosea 5:14, Jeremia 31:34, Ezechiël 20:43. Wij zien dat Jahweh genadig en gaarne vergevend is, maar wél afhankelijk van ónze levenshouding, zie Mattheus 6:

14 *Want indien gij den mensen hun misdaden vergeeft, zo zal uw hemelse Vader ook u vergeven.*

15 *Maar indien gij den mensen hun misdaden niet vergeeft, zo zal ook uw Vader uw misdaden niet vergeven.*

In Matt.6:14-15 hangt vergeving af van ónze vergevingsgezindheid

Wij dienen verlost te worden van een foutieve Godsvoorstelling, van een boze God die altijd toorn is en op wraak uit is en Zich niets aantrekt van Zijn verbond. Die slechts enkelen verkiest en de massa's naar een brandende hel stuurt om daar voor altoos te tongkauwen. Dan hebben wij Hem gelijk aan ons gemaakt. Genesis 3:15 toont ons een overvoorwaardelijke toezegging, dat Jahweh Zich voor het vrouwenzaad geheel inzet. Daar maakt Hij een verbond mee, en ook al verbreekt Israël het verbond, Hij vernieuwt en herstelt het weer. Jahweh is wel toornig over de zonden van Zijn volk, maar dat maakt Hem nog niet tot een vijand. Hij zoekt steeds toenadering en herstel.

In de traditionele verzoeningsleer gaat het erom dat de Godheid verzoend moest worden, terwijl de Schrift leert dat de mens zich met Elohim moet laten verzoenen. Op Golgotha zou onze schuld vereffend

zijn, vreemd genoeg, want daar rees juist de schuld ten top. Op Golgotha werd geen prijs van ons aan Elohim betaald, maar zou Hij de prijs voor ons betaald hebben, voor Zijn vrouwenzaad.

Verzoening heeft met zonden te maken, terwijl Paulus juist spreekt in Romeinen 5:1 en Col.1:21 over ons als vijanden. Aan die vijandschap moet een eind komen, niet door middel van wraak, maar door een voorbeeld van leven, door vijanden tot vrienden te maken, Romeinen 12:20. In 2Corinthe 5:18 lezen wij dat Elohim de wereld met zich verzoende. Hij verzoende Zich niet met de wereld, maar wij worden met Hem verzoend. De straf die volgens Jesaja 53 ons de vrede aanbracht, was niet de straf van Elohim, maar die van mensen, Handelingen 13:28, die van het zaad der slang. De verwarring rond de verzoening begint al bij de vertaling van de grondtekst. Kaphar = verzoenen (Hebreeuws). Hilasmos (verzoenen in het Grieks), ook katallagé.

Izaäks offer

Het is nooit de bedoeling geweest van Jahweh dat Abraham zijn zoon Izaak zou gaan offeren. Izaak was de eerstgeborene zoon van Abraham/Sara en hij moest een offer gaan brengen als eerstgeborene, een olá, een gelegenheidsoffer. Jahweh wijst de plaats aan waar dat offer gebracht moest worden, nl. op de berg Moria. Op die berg zou later de Tempel verrijzen met de offerdiensten van het nationale volk Israël, als eerstgeborene van Jahweh. Het is Jahweh die zelf een offerdier zou aanwijzen ter plekke. Daarop vertrouwde Abraham geheel en al. Toen echter het moment was aangebroken dat er geofferd moest worden, was er nog steeds geen offerdier door Abraham en Izaak waargenomen. Abraham bindt dan bij wijze van verzoek aan Jahweh Izaak zijn zoon en legt hem op het altaar. Niet met het doel hem te doden of te slachten, want dat was streng verboden. Mensenoffers mochten niet aan Jahweh worden gebracht, én een offerdier moest niet óp, maar naast het altaar worden gedood. Er staat ook nergens in het Hebreeuws dat Abraham een mes in zijn hand had. Dat is er door de vertalers van gemaakt. Toch was het offerdier er wél. Abraham en Izaak hadden het alleen nog niet opgemerkt. Pas toen de Engel er op wees zagen zij het dier.

Het bloed van Izaak hoefde niet te vloeien. Het offerdier is ook geen plaatsvervanger voor Izaak. Het bloed van offerdieren moest slechts

vloeien voor vergissingen en zaken waarin het volk in onwetendheid had gedwaald of gezondigd.

In Openbaring 14:1 is vertaald dat “het Lam” op de berg Sion stond. In het Grieks staat ar'non, dat is geen lam, maar een klein bokje dat nogal brutaal voorop loopt. Het gaat hier dus **niet** om een paaslam of lam dat geslacht wordt, maar om soort vooruitloper of gids, waar anderen zullen volgen. In Johannes 1:29 is ook sprake van het Lam Gods, dat de zonde der wereld wegneemt (opheft), waar het Griekse am'nos is gebruikt.

Christelijke uitvinding?

Is de leer der verzoening een christelijke uitvinding? Nee, in veel oude natuurreligies kende men reeds de verzoening. De boze God moest bevredigd worden via een offer. Wel heeft de christelijke kerk aan Jezus de sleutelrol gegeven in haar leer over de verzoening. Het grote misverstand hierbij is dat christenen denken dat iemand anders voor hun zonden zondebok geworden is, zodat zij vrijuit zouden gaan. Dat bedoelt de Schrift niet, want dat zou alle eigen verantwoording wegnemen. De juiste betekenis van de zondebok is aan het christendom ontgaan. Zoals wij gezien hebben gaat het er niet over dat op de Grote Reinigingsdag alle zonden van de Israëlieten van één jaar op de zondebok zouden worden gelegd, zodat de Israëlieten weer een volgend jaar vol konden zondigen. Wel hebben de vertalers van de Bijbel er aan meegewerkt om van Jezus een verzoeningsleraar te maken, door Hem te laten bidden om vergeving voor zijn moordenaars. Dat staat er echt niet zo. Wij kunnen de vraag stellen of God verzoend moet worden vanwege de zonden die wij doen? En is God daar zo toornig over, dat Zijn toorn moet gestild worden? Dat is dan wel een heel menselijke voorstelling van God, alsof Hij net als wij boos kan zijn. JHWH blijkt anders, Hij is geen mens. Moet Hij op andere gedachten worden gebracht, zoals ook Mozes Hem van gedachten deed veranderen? Dat is menselijk gesproken. Een offer kan Hem niet behagen. Het is dan ook vanuit hun menselijk schuld bewustzijn dat men is gaan denken aan verzoening met God. Moet daar bloed aan te pas komen om God tevreden te stellen?

Mensen die ontwaken krijgen schuldbesef. Zij willen daarvan bevrijd worden en zoeken naar wegen daartoe. De mensen zien zichzelf niet in

staat om God te stillen, en daartoe zou God een eigen offer in Jezus hebben gebracht. Paulus ziet inderdaad het bloed van Jezus als zoenmiddel, Romeinen 3:25. Dan de vraag of God er zijn eigen zoon voor op heeft laten draaien, terwijl Hijzelf boos zou zijn en toornig? Dan had Hijzelf moeten sterven en lijden, en niet een plaatsvervanger, Romeinen 8:32. Wij zien dat het alles metafoor is. God heeft immers niet écht een zoon, en Hij is niet écht de fysieke Vader. Hij is de eeuwige Geest, de Onzienlijke.

In het orthodox westers christendom is verzoening meer het herstel van de rechtsorde. God als hemelse Rechter zou door een offer van Jezus gunstig gestemd dienen te worden, volgens Augustinus en na hem Anselmus. De Reformatie en de Heidelbergse Catechismus dachten in deze lijn verder. Wat bij deze gedachtegang opvalt is, dat men de rollen omgedraaid heeft. Het is normaliter de rechtsgang dat de schuldige partij moet betalen! Hier echter zou God betalen als rechthebbende, en de mens vrijuit gaan. En dan zou God nog wel betalen via Zijn zoon, waarbij de mens vrij zou zijn die dit offer van Hem aanvaardt. Deze gedachtegang komt echter voort uit de heidense natuurreligies.

De orthodoxen redeneren dat de mens van nature geestelijk dood is en niets kan tot zijn verlossing. God zou in Zijn verkiezende liefde naar Zijn eeuwig welbehagen enkelen verkoren hebben ten leven, en de anderen laten in hun verderf. Van Augustinus komt deze leer der verkiezing met als keerzijde de verwerping, als gevolg van de zogenaamde erfzonde. Om de mensheid weer de mogelijkheid te geven op te staan uit haar val, zou Hij Zijn zoon hebben geofferd, en wie de zoon aanvaardt, geeft blijk uitverkoren te zijn. De anderen blijken verworpen te zijn. De Bijbel kent echter geen erfzonde, en stelt de mens volkomen verantwoordelijk voor zijn daden. De mens zélf moet tot JHWH naderen met zijn offer!

Offer is in het Hebreeuws 'kareev'. Dat betekent zoveel als 'tot God naderen'. Het gaat niet om de offergave, het geven, maar om het naderen, de bereidheid tot JHWH te naderen, om de geschonden relatie te herstellen. JHWH gaat het niet om wraak of toorn over de geschonden relatie. Hij wil het ons niet betaald zetten! Het gaat Hem om herstel! Dat herstel moet niet bij Hem vandaan komen, maar bij de overtreder, bij de mens zelf. De overtredingen moeten bedekt en uitgewist worden.

Het Hebreeuwse werkwoord 'kafar' betekent bedekken, uitwissen, ook wel verzoenen. Een zoen bezegelt het herstel.

Uitwissen en herstellen kan alleen door de zonden te belijden en te laten, door berouw te tonen, door bereidheid de schade te vergoeden, door genoegdoening te geven, door zelf een Christos (Gezalfde) te worden. Dat geschiedde oudtijds in Israël niet altijd via bloedige offers. De gewone Israëlieten betaalden o.a. tempelbelasting als verzoenmiddel, Exodus 30:15-16. Verzoening doet een Israëliet zelf, door zich eerst met zijn naaste, en daarna met JHWH te herstellen. Dat kan zonder bloedige offers. Het is dan ook niet zo dat verzoening om niet wordt geschonken. Nee, het wordt persoonlijk gebracht door rechtvaardigheid te doen. Ieder mens blijft voor zijn eigen daden volkomen verantwoordelijk, en niemand anders mag daar voor opdraaien.



Deze voorstelling is fout

Het christelijk geloof is afhankelijk van de historische Jezus. Het historisch onderzoek heeft tot nu toe geen enkel degelijk bewijs aan kunnen tonen van de historiciteit van Jezus. Wij moeten dan ook terugkeren tot de ene wáre God, tot JHWH. Men kan het christendom met haar verzoeningsleer wel voortzetten, puur als geloof, maar bewijzen kan men het niet. Feiten vragen om bewijs, en het christendom gaat uit van heilsfeiten. Bewijs ervoor heeft men echter niet. Dan vraag je je af of Jezus aan het oude en goede Gods-ontwerp moest toegevoegd worden door de christenen uit de eerste eeuwen? Voor hen is Jezus de weg naar God. Maar wie was er dan voor de Israëlieten de weg naar JHWH vóórdat Jezus er was? Jezus heeft niets geleerd dat ook niet in het O.T. geleerd wordt. Hij riep op tot gehoorzaamheid aan het verbond en verwees naar Mozes, de Psalmen en Profeten. In Psalm 51:18-19 lezen wij hoe David van zijn zonde herstel vond bij JHWH. Niet door offers, maar door een verbroken geest en verbrijzeld hart.

Slotconclusie

De vroege kerk heeft geen oog gehad voor het herstel van de 12 stammen en beide huizen Israëls. Men zag de Joden aan voor geheel Israël dat verworpen was. Israël had afgedaan en de kerk was "geestelijk" Israël geworden. De leer van de erfzonde, verkiezing en verwerping deed opgang en de godheid werd in drie personen verdeeld. Men stelde zich een god voor ogen die naar menselijke maatstaven zou handelen, oog om oog, tand om tand. Hij zou Zijn enige Zoon als offer nemen om Zijn wraak over onze zonden te stillen. Wanneer wij de navolgende verzen van de Schrift lezen, wordt het moeilijk zulk een karikatuur Godsbeeld vast te houden. Jahweh vergeeft mild. Zijn liefde is niet te peilen. De tekst uit Jesaja 53, dat onze overtredingen op Hem kwamen dient uitgelegd te worden in verband met Israëls herstel als Knecht van JHWH.

Jeremia 31:34 En zij zullen niet meer, een iegelijk zijn naaste, en een iegelijk zijn broeder, leren, zeggende: Kent JHWH! want zij zullen Mij allen kennen, van hun kleinste af tot hun grootste toe, spreekt JHWH; want Ik zal hun ongerechtigheid vergeven, en hunner zonden niet meer gedenken.

Psalm 103:12 Zo ver het oosten is van het westen, zo ver doet Hij onze overtredingen van ons.

Jesaja 43:25 Ik, Ik ben het, Die uw overtredingen uitdelg, om Mijnentwil, en Ik gedenk uwer zonden niet.

Jesaja 44:22 Ik delg uw overtredingen uit als een nevel, en uw zonden als een wolk; keer weder tot Mij, want Ik heb u verlost.

Jesaja 53:5 Maar Hij is om onze overtredingen verwond, om onze ongerechtigheden is Hij verbrijzeld; de straf, die ons den vrede aanbrengt, was op Hem, en door Zijn striemen is ons genezing geworden.

Zie verder 1Koningen 8:50, Psalm 32:5, 65:4, waar wij Jahweh zien in Zijn vergevende liefde en ons geen verwijten doet.

Wie Hem nederig valt te voet, zal van Hem Zijn wegen leren!

Mattheus 6:14-16 waar vergeving niet afhankelijk is van offers, maar van ónze vergevingsgezindheid. Ook in Hebrëen 5:9 gaat het om de gehoorzaamheid.